

ΤΕΤΑΡΤΗ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2004

ΧΡΩΣΤΗΡΑΣ**Συναρπαστικό αφήγημα**Του **ΝΙΚΟΥ Γ. ΞΥΔΑΚΗ**

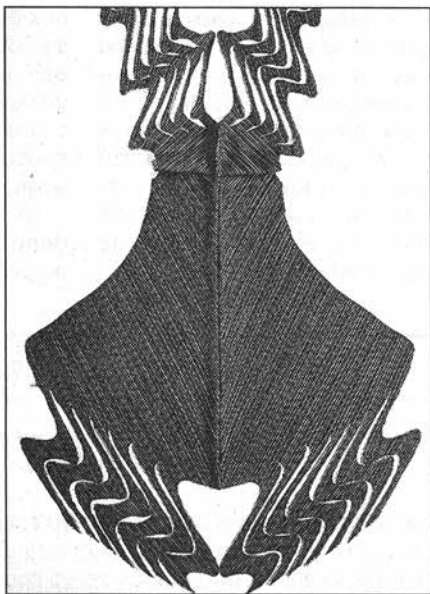
Σπάνια έχουμε την ευκαιρία να δούμε σε ελληνικό μουσείο μια έκθεση μη τυπικά εικαστική, μη προερχόμενη από τον χώρο της ούτως ειπείν υψηλής τέχνης. Ωστόσο καθώς περνά ο καιρός, σοβαρά μουσεία όπως το Βυζαντινό ή το Μπενάκη, κάνουν ανοίγματα σε παράπλευρους χώρους με αποτελέσματα ευτυχή, αν και όχι πάντα. Πρόσφατα, λ.χ., το Βυζαντινό φιλοξένησε μια έκθεση φωτογραφιών με εθνικές ενδυμασίες από τη συλλογή του Λυκείου Ελληνίδων, η οποία ήταν επιεικώς ελαφρούτσικη: οι φωτογραφίες έφεραν εμφανώς τη σφραγίδα της μόδας, και μάλιστα μιας ελαφράς μόδας, αυτής των περιοδικών lifestyle, χωρίς κλάση, χωρίς αισθητική ή ανθρωπολογική υποψία. Και στο Μπενάκη, επίσης, έχουμε δει ελαφρούτσικα πράγματα.

Σε αυτό το μεταίχμιακό πλαίσιο πρέπει να δούμε την έκθεση «Πτυχώσεις» στο νέο Μουσείο Μπενάκη, στην οδό Πειραιώς. Εδώ, δικαιώνονται και το μουσείο που φιλοξενεί, και ο παραγωγός (Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα και ΟΠΕΠ) και ο επιμελητής. Η έκθεση είναι ένα ποίημα. Είναι μια τολμηρή σύλληψη, η οποία ευτύχησε στην υλοποίησή της, κατορθώνοντας να προσφέρει στον θεατή γνώση, στοχασμό, αισθητική απόλαυση, και κυρίως ένα ισχυρό ερέθισμα να δει την καθημερινότητα και την ιστορία με άλλο μάτι.

Οι Πτυχώσεις δεν είναι μία ακόμη ενδυματολογική, ανθρωπολογική ή «μοδάτη» θεματική έκθεση με ωραία αντικείμενα. Δεν είναι έκθεση με concept, είναι η ίδια concept. Ξεπερνά τα κλισέ και το εφήμερο γούστο, εστιάζει σε μια πτυχή του ανθρώπινου πολιτισμού και ξεδιπλώνει ένα ολοκληρωμένο αφήγημα, που προσφέρει γνώση και ομορφιά σε καλοζυγισμένες δόσεις. Τα εξηγητικά πανό δεν κουράζουν, οι ιστορικές αναδρομές στέκουν πλάι στο σύγχρονο γκλάμουρ με τον ίδιο ή και περισσότερο συναρπαστικό τρόπο· μάλιστα σε ορισμένα σημεία αναμιγνύονται εύστοχα (και υπονομευτικά για τις προκαταλήψεις μας) τα ανώνυμα λαϊκά κομμάτια με τα επώνυμα λόγια.

Μια αδυναμία της έκθεσης είναι ίσως το στρίμωγμα, η υπερβολικά σφιχτή παράθεση των εντυπωσιακών εκθεμάτων· προσφέρει μεν πυκνότητα μα αφαιρεί ένταση, η αφήγηση παραείναι τεταμένη, δεν αφήνει ανάσες. Στις αναμφίλεκτες αρετές όμως πρέπει να σημειώσουμε τον πλούτο και την πολυμορφία των εκθεμάτων, τη λειτουργική άρθρωση των

ενοτήτων, που οδηγεί σταδιακά από την ενημέρωση προς την κατανόηση και την εμπάθυση, για να φθάσει στην ευφορία και την απελευθέρωση της φαντασίας εκεί όπου στον ποπ «κήπο» διατάσσονται περίοπτα τα φορέματα της νεωτερικής εποχής. Στο τέλος, βρήκα υπέρβαρο το τμήμα Μιγιάκε και με «κινητική» σκηνοθεσία αβανταδόρικη που δεν ταίριαζε με τα άκρως υποβλητικά και διακριτικά προηγμένα, αλλά η τελική αίσθηση δεν χαλάει. Παρά τις ελάχιστες επιμέρους αδυναμίες της, αποτε-

Έκθεμα του Μιγιάκε στις «Πτυχώσεις» του Μουσείου Μπενάκη.

λεί σταθμό για τις εκθέσεις στη χώρα μας. Και μένει πάντα εστιασμένη στο θέμα της (πτυκώσεις), χωρίς σκηνογραφικές παρεκβάσεις.

Οι πτυχώσεις είναι ένα έξοχο πολυθέαμα-αφήγημα για το σώμα, τη φόρμα και την ομορφιά, για τις οριζόντιες συγγένειες των πολιτισμών και τη διαχρονία των μορφών. Τα αρχαιοελληνικά αγάλματα και οι εθνογραφικές φωτογραφίες θέτουν στιβαρά το ιστορικό και εννοιακό πλαίσιο, χωρίς όμως να βαραίνουν το όλο, χωρίς να αφαιρούν από τη χάρη των ρούχων. Τα πολύτιμα υφάσματα σε καλούν να τα αγγίξεις, να νιώσεις το θρόισμα του ταφτιά, να συμμετάσχεις με όλες τις αισθήσεις. Το μάτι δεν χορταίνει. Παντού νιώθεις την ανάσα των ανθρώπων, τη φιλαρέσκεια, την έγνοια για κομψότητα, την αναζήτηση της ομορφιάς, τα σώματα που ζωντανεύουν τα ρούχα. Το ρούχο φωτίζεται σαν περιπέτεια του ανθρώπου. (Έως 17 Οκτωβρίου)